



JAZ-16080002030301 Seat No. _____

M. Com. (Sem. III) (CBCS) Examination

December – 2019

Advanced Cost Accounting

(New Course) (GRP-I-ACC)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.

(૨) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપ છે.

1 (અ) એક કારખાનામાં જાન્યુઆરી - 2019 માટેનું બજેટ અને ખરેખર 10
આંકડા નીચે મુજબ છે :

- બજેટ મુજબ ઉત્પાદન 300 એકમો
- બજેટ મુજબ ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 6,000
- એક એકમના ઉત્પાદન માટે પ્રમાણ સમય 20 કલાક
- મહિનાનું ખરેખર ઉત્પાદન 250 એકમો
- મહિના દરમિયાન થયેલા ખરેખર કલાકો 7,000 કલાકો
- ખરેખર થયેલ ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 6,300

ઉપરોક્ત વિગતો પરથી ચલિત પરોક્ષ ખર્ચને લગતા વિચલનો ગણો.

(બ) એક કારખાનામાંથી નીચેની વિગતો મેળવવામાં આવે છે : 10

અંદાજપત્રીય :

- 10 એકમના ઉત્પાદન માટે પ્રમાણ કલાકો 100
- સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 10,000
- ઉત્પાદન 2,000 એકમો

ખરેખર :

- સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 12,000
- ઉત્પાદન 2,100 એકમો
- ખરેખર થયેલ કામના કલાકો 22,000

ઉપરોક્ત વિગત પરથી શોધો :

- (1) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન
- (2) જથ્થા વિચલન
- (3) ઉત્પાદન શક્તિ વિચલન
- (4) કાર્યક્ષમતા વિચલન

અથવા

- 1 સંયમ લિ.ની નવેમ્બર, 2019ની પરોક્ષ ખર્ચની માહિતી નીચે મુજબ છે : 20

વિગત	બજેટ	ખરેખર
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ.)	80,000	90,000
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ.)	1,00,000	1,20,000
ઉત્પાદન (એકમોમાં)	20,000	22,000
કલાકો	20,000	22,500
કામકાજના દિવસો	25	26

ગણતરી કરો :

- (1) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચના વિચલનો
- (2) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચના વિચલનો.

- 2 એક કંપની તેના 2018ના વર્ષના વેચાણ અને નફાની માહિતી નીચે મુજબ આપે છે : 20

બજેટ મુજબ					
વસ્તુ	વેચાણ			પડતર	
	એકમો	એકમદીઠ (રૂ.)	કુલ (રૂ.)	એકમદીઠ (રૂ.)	કુલ (રૂ.)
અ	12,000	5	60,000	4	48,000
બ	8,000	10	80,000	8	64,000
કુલ	20,000		1,40,000		1,12,000
ખરેખર					
અ	15,000	4.50	67,500	3.50	52,500
બ	7,500	12.00	90,000	8.50	63,750
કુલ	22,500		1,57,500		1,16,250

નફા ગાળા પદ્ધતિથી વેચાણના વિચલનો શોધો :

- (1) કુલ વેચાણ ગાળા વિચલન
- (2) વેચાણ ગાળા કિંમત વિચલન
- (3) વેચાણ ગાળા જથ્થા વિચલન
- (4) વેચાણ ગાળા મિશ્રણ વિચલન
- (5) વેચાણ ગાળા પેટા જથ્થા વિચલન

અથવા

- 2 (અ) વસ્તુઓના પ્રમાણ અને ખરેખર વેચાણને લગતી વિગતો નીચે મુજબ છે : 10

વસ્તુ	પ્રમાણ જથ્થો (એકમોમાં)	કિંમત (રૂ.)	ખરેખર જથ્થો (એકમોમાં)	કિંમત રૂ.
અ	1,000	20	1,200	18
બ	1,400	15	1,800	16

વેચાણ અંગેના વિચલનો શોધો.

- (બ) નીચેની માહિતી પરથી શોધો :

10

- (1) વેચાણ કિંમત વિચલન
- (2) વેચાણ જથ્થા વિચલન
- (3) વેચાણ મિશ્રણ વિચલન

વસ્તુ	અંદાજિત પ્રમાણ		ખરેખર	
	જથ્થો (એકમો)	કુલ (રૂ.)	જથ્થો (એકમો)	કુલ (રૂ.)
A	3,000	90,000	3,500	1,22,500
B	2,000	40,000	2,400	60,000
C	1,000	10,000	500	2,500

- 3 યંત્ર-Xની સરેરાશ ઉત્પાદન પડતર શોધો :

15

જ્યારે :

- (1) 4 યંત્રોનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે.
 - (2) 8 યંત્રોનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે.
- પ્રથમ યંત્રના ઉત્પાદન માટે જરૂરી માનવ કલાકો 400
 - અનુભવ વક્રનો દર 80%
 - પ્રત્યેક કલાકદીઠ પ્રત્યક્ષ મજૂરી દર રૂ. 20
 - યંત્રદીઠ પ્રત્યક્ષ માલસામાનની વપરાશ રૂ. 5,000

- સાત યંત્રોનું ઉત્પાદન થાય તેટલી ઉત્પાદન શક્તિના સંદર્ભમાં
સ્થાયી શિરોપરી ખર્ચા.....રૂ. 10,000
 - ઉપરોક્ત ઉત્પાદન શક્તિથી વધુ ઉત્પાદન મેળવવા માટે
ઉપયોગમાં લેવાનાર ઉત્પાદન શક્તિના સંદર્ભમાં
સ્થાયી શિરોપરી ખર્ચા.....રૂ. 12,000
- આ ઉપરાંત આઠમાં યંત્રની ઉત્પાદન પડતર કેટલી આવે તે શોધો, જ્યારે અનુભવ વક્ર 90% લેખે લાગુ પડતો હોય.

અથવા

- 3 રાઠી કંપની બે વસ્તુઓ X અને Y બનાવે છે. જેમાં એક સરખા સાધનો અને એક સરખી પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ થાય છે. એક વર્ષ દરમિયાન તેની ઉત્પાદનને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે :

વિગત	X	Y
- વર્ષ દરમિયાન હાથ ધરેલ ઓર્ડર	45	180
- વર્ષ દરમિયાન કરેલ ગોઠવણીની સંખ્યા	30	120
- એકમદીઠ યંત્ર કલાકો	9	3
- એકમદીઠ પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકો	3	6
- ઉત્પાદનના એકમો	15,000	21,000

પરોક્ષ ખર્ચા નીચે મુજબ છે :

- ઓર્ડર હાથ ધરવાને લગતા ખર્ચા..... રૂ. 1,35,000
- ઉત્પાદનમાં ગોઠવણી ખર્ચરૂ. 60,000
- યંત્ર પ્રવૃત્તિને લગતા ખર્ચા રૂ. 6,60,000

ઉત્પાદનના દરેક એકમદીઠ પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાતનો દર નીચે મુજબ ગણો.

- (1) પ્રણાલિકાગત પદ્ધતિ પ્રમાણે, જેમાં પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકદીઠ થાય છે.
- (2) પ્રવૃત્તિ આધારીત પડતર પદ્ધતિને આધારે.

- 4 જવાબ આપો : (કોઈ પણ ત્રણ) 15

- (1) પડતર ઓડિટનું મહત્ત્વ
- (2) પડતર ઘટાડાનાં હેતુઓ.
- (3) પડતર અંકુશનાં લક્ષણો.
- (4) તફાવત : પડતર અંકુશ અને પડતર ઘટાડો.
- (5) સાચર કમિટિ.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Figures to the **right** indicate full marks of the questions.
(2) Do necessary calculations as a part of answer.

- 1 (a) The data from the budget and actual data of a factory for January, 2019 are as follows : **10**

- Budgeted production 300 units.
- Budgeted variable overheads Rs. 6,000
- Standard time for production of one unit... 20 hours
- Actual production during the month 250 units
- Actual hours during the month 7,000 hours
- Actual variable overheads Rs. 6,300

Calculate variable overhead variances from the above data.

- (b) The following information is received from a factory : **10**

Budgeted :

Standard time for 10 units 100 hours
Fixed overheads Rs. 10,000
Production 2000 units

Actual :

Fixed overheads Rs. 12,000
Production 2,100 units
Actual hours worked 22,000

From above details find out :

- (1) Fixed overhead variance
- (2) Volume variance
- (3) Capacity variance
- (4) Efficiency variance.

OR

- 1 The details of overheads of Sanyam Ltd. for November, 2019 are as follows : 20

<i>Particulars</i>	<i>Budgeted</i>	<i>Actual</i>
Fixed overheads (Rs.)	80,000	90,000
Variable overheads (Rs.)	1,00,000	1,20,000
Production (units)	20,000	22,000
Hours	20,000	22,500
Working days	25	26

Calculate :

- (1) Variable overheads variances.
 - (2) Fixed overheads variances.
- 2 A company furnishes details about its sales and profit for the year 2018 as follows : 20

<i>Budgeted</i>					
	<i>Sales</i>			<i>Cost</i>	
<i>Product</i>	<i>Units</i>	<i>Per Unit (Rs.)</i>	<i>Total (Rs.)</i>	<i>Per unit (Rs.)</i>	<i>Total (Rs.)</i>
A	12,000	5	60,000	4	48,000
B	8,000	10	80,000	8	64,000
Total	20,000		1,40,000		1,12,000
<i>Actual</i>					
A	15,000	4.50	67,500	3.50	52,500
B	7,500	12.00	90,000	8.50	63,750
Total	22,500		1,57,500		1,16,250

Calculate sales variance on profit basis method :

- (1) Total sales margin variance.
- (2) Sales margin price variance.
- (3) Sales margin volume variance.
- (4) Sales margin mix variance.
- (5) Sales margin sub-volume variance.

OR

- 2 (a) The standard and actual sales in respect of two products are as below : 10

<i>Product</i>	<i>Standard Quantity (Units)</i>	<i>Price (Rs.)</i>	<i>Actual Quantity (Units)</i>	<i>Price (Rs.)</i>
A	1,000	20	1,200	18
B	1,400	15	1,800	16

Calculate the sales variances :

- (b) From the following details : 10

Find out :

- (1) Sales price variance
- (2) Sales volume variance
- (3) Sales mix variance.

<i>Product</i>	<i>Estimated Standard</i>		<i>Actual</i>	
	<i>Quantity (Units)</i>	<i>Total (Rs.)</i>	<i>Quantity (Units)</i>	<i>Total (Rs.)</i>
A	3,000	90,000	3,500	1,22,500
B	2,000	40,000	2,400	60,000
C	1,000	10,000	500	2,500

- 3 Calculate average cost of production of Machine-X when : 15

- (1) 4 Machines are manufactured.
 - (2) 8 Machines are manufactured.
- Labour time required to manufacture
 - first machine 400 hours.
 - Rate of learning curve applied80%
 - Direct wage rate per hour Rs. 20
 - Cost of direct material consumed per machineRs. 5,000
 - Amount of fixed overheads with respect to the activity level where a maximum of seven machines can be manufacturedRs. 10,000
 - Amount of fixed overheads with respect to the next activity levelRs. 12,000
- Also calculate the changed manufacturing cost of 8th machine when 90% learning curve is applied.

OR

- 3 Rathi company manufactures two products X and Y, for which same equipments and similar processes are used. The production data for the production during one year are shown below : 15

<i>Particulars</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>
- Orders handled during the year	45	180
- Setups during the year	30	120
- Machine hours per unit	9	3
- Direct labour hours per unit	3	6
- Units produced	15,000	21,000

Overheads are :

- Relating to handling of orders Rs. 1,35,000
- Relating to setups Rs. 60,000
- Relating to machine activity Rs. 6,60,000

Calculate the production overhead rate for absorption of overhead per unit under :

- (1) Traditional approach, using direct labour hour rate to absorb overheads.
- (2) Activity based costing approach.

- 4 Give answer : (any **three**) 15

- (1) Importance of cost Audit.
- (2) Objectives of cost reduction.
- (3) Characteristics of cost control.
- (4) Difference : Cost control and cost reduction.
- (5) Sachar committee.